

КАМ'ЯНІ МОСТИ – ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНИ

Купченко Є.А. ДМ-31-17

керівник: асист. Назаренко І.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

З давніх часів, коли люди тільки почали подорожувати, невід'ємною складовою в організації їх подорожі, стало прокладання маршрутів. Такі маршрути проходили через ліси, рівнини, ущелини, річки. Переправа з одного берега на інший була достатньо складним завданням. І саме тому людством було винайдено рішення – міст.

Невідомо, коли було побудовано перший міст. Спочатку для переходу с одного берега на інший використовували стовбури великих дерев, гнучкі гілки дерев сплеталися одна з одною і перетягувалися між берегами, утворюючи мотузковий міст. Такі споруди були небезпечними, недовговічними і швидко руйнувалися. Тому основним матеріалом для мостів, що мають давню історію, був камінь [1].

Найстаріший кам'яний міст, що зберігся до нашого часу, це - міст Аркадіко, який знаходиться в Греції, і має довжину всього 22 м і висоту близько 4 м. Датою його створення визначено 1300 р. до н.е., тобто часи Троянських війн [2]. Другим за давниною кам'яним мостом є Тарр Степс, що розташований в національному парку Ексмур і має довжину 55 м [3]. За легендою цей міст було побудовано дияволом, який його охороняє і до цього часу. Цікавим є те, що всі камені мосту пронумеровані. І коли течія річки їх зносить, то люди повертають камені на місце.

Великі кам'яні мости почали будувати римляни, використовуючи цемент, рецепт якого в Середні віки було втрачено. Спочатку кам'яними були тільки опори мосту, а згодом почали з'являтися цілі кам'яні конструкції мостів. Багато мостів, побудованих в ті часи, служать і сьогодні й визнані культурною спадщиною.

Нині зведення кам'яних мостів є нерентабельним, оскільки потребує великих затрат ручної праці для обробки матеріалу і кладки склепінь, не піддається механізації і повинні виконуватися висококваліфікованими робітниками. Однак, кам'яні мости при правильній експлуатації служать набагато довше їх сучасних залізобетонних побратимів і здатні простояти кілька сотень років.

На території України їх залишилося небагато, але всі вони унікальні і є видатними пам'ятками інженерної думки, привертаючи увагу туристів своєю красою [4].

Віадук у Ворохті

Найбільший кам'яний залізничний міст знаходиться в смт. Ворохта. Довжина мосту – 130 м, ширина центральної арки 65 м. Витончений поворот віадук з'єднує два береги річки Прут.

Він був побудований в 1895 р. італійськими полоненими солдатами. Будівництво віадук в Ворохті було частиною грандіозного плану австро-угорського уряду, за яким залізниця повинна була з'єднати Адріатичне та Чорне моря.

По «Старому австрійському мосту» у Ворохті проходила до 2000 року частина залізничної колії «Івано-Франківськ – Яремча – Ворохта – Рахів». Під «Старомим австрійським мостом» пролягає автомобільна траса, яка з'єднує Ворохту та Яремчу.

Щоб зберегти пам'ятку історії, у 2000 році біля історичного було зведено ще один залізничний міст, старий австрійський зараз не функціонує.

Серед старовинних кам'яних мостів у Ворохті Старий австрійський міст – найвідоміший, але не єдиний. Західну частину України прикрашають ще три мальовничих кам'яних моста, вік кожного з яких понад століття. Два з них знаходяться в невеличких селах Плебанівка та Кровинка.

Плебанівський міст

Плебанівський міст привертає увагу своїми високими арками на під'їзді до Теребовлі з боку Чернівців. Дев'ятиарочний кам'яний залізничний міст побудований в 1896 р. при прокладанні залізниці Тернопіль-Копичинці. Сконструйований австрійськими інженерами міст добре зберігся до наших днів і продовжує використовуватися за призначенням.

Міст-віадук біля селища Донецький

Недалеко від Кіровська, між сел. Донецьким і с. Голубовкой (Луганська область) протікає невелика річка, над якою височить цікавий залізничний міст поблизу станції Сифонна.

Цей міст існує вже понад 100 років. Він був побудований над дуже глибокою балкою з крутими берегами, що нагадують величезний каньйон. Довжина моста 170 м, у найвищому місці він досягає 40 м. У 1941 році міст був підірваний, а відновлений тільки в 1949 році. Деякі частини мосту залишилися кам'яними, а зруйновані ділянки зробили залізобетонними.

Замковий міст — міст у Кам'янці-Подільському, одне з семи чудес міста, пам'ятка архітектури національного значення. Сполучає Старе місто, розташоване на півострові у петлі річки Смотрич, із фортецею на мисі. Пролягає міст на вузькому перешийку між двома правими берегами Смотрича. Народна назва — Турецький міст. Сьогодні забудова представляє собою суцільний кам'яний мур, що поєднує місто зі Старим замком. Зараз він вже мало нагадує міст, більше схожий на греблю. Але близько півтисячі років тому це був міст, де не могли розвернутися дві підводи [5].

Нині Замковий (Турецький) міст являє собою єдину багатопролітну конструкцію з водопропускною секцією (перепад б'єфів дев'ять метрів) в центральній частині, протяжністю вісімдесят вісім метрів. Ширина його підшви сягає дев'яти метрів, а верхньої частини, що піднеслася над рівнем річки на двадцять сім метрів (з півдня) і сімнадцять (з півночі), — шести з половиною.

Уперше згадано в документах 1494 року. Згідно з гіпотезою архітекторів-реставраторів Євгенії та Ольги Пламеницьких, міст збудували римляни на початку 2 століття. На цій підставі міст включено до «Книги рекордів України», укладеної Георгієм Маценком, як найстаріший.

Турецьким міст стали називати після 27-річного володіння Кам'янцем турками (у 1672—1699 роках) і проведеної ними серйозної реконструкції моста. Деякі дослідники навіть вважали, що міст збудували турки. Так, Петро Павлович у брошурі «Поділля. Історичні пам'ятки» (Аугсбург, 1946) назвав міст Турецьким і зазначив, що «його збудували турки» [6].

Генуезький міст — частина Генуезької фортеці — фортеці в місті Феодосія (Крим, Україна), побудованої генуезцями в 14 столітті. Пам'ятка архітектури національного значення, охоронний номер 270/0.

Генуезька фортеця в Феодосії зведена навколо Карантинного пагорба, на крутих в сторону моря схилах, що могли служити первинною перешкодою для ворога. Під кріпосними стінами пролягав глибокий рів, яким було обнесено все місто. Двома крайніми кінцями рів впирався в море, одним кінцем — за вежею Костянтина, іншим за карантинної стіною. Через рів були перекинуті кам'яні мости, частина яких збереглася.

Біля водорозбірного басейну зберігся генуезький міст, покритий зараз бруківкою і погано помітний. Але саме його і називають зазвичай Генуезьким мостом. Звід цього мосту, викладений з цегли, довжина його 10 метрів. По цьому уцілілому до наших днів Генуезькому мосту можна було підійти до південних воріт цитаделі. Це одноарковий міст, складений з оброблених блоків вапняку, перекинутий через неглибокий яр, який є не чим іншим, як залишками середньовічного рову, оперізуючого Феодосію по периметру. У минулому сторіччі його розширили шляхом будівництва впритул нового моста. Таким чином, це єдиний міст на території України, розміщений на одній з магістральних вулиць міста, який функціонує з XIV століття. Дещо молодшим від нього є «Турецький міст» над рікою Смотрич біля фортеці у Кам'янці-Подільському, його було побудовано у XVI ст. [6]

ЛІТЕРАТУРА

1. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/bridge>
2. <https://prostranstvo.media/12-najdavnishih-mostiv-shho-vijavilis-micnishimi-za-suchasni>
3. <https://bugaga.ru/interesting/1146753348-top-10-drevnie-mosty-kotorye-ispolzuyutsya-do-sih-por.html>
4. Журнал «Залізничне постачання» — Квітень 2017 року
5. https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/68205_zamkovyy-tureckiy-most.htm
6. <https://uk.wikipedia.org/>